

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Одеської області)»

Виконавець:
студент ФЕУП
Ніколаєв Ілля Сергійович

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Маркітан Олександр Сергійович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із ключових завдань уряду є питання розвитку регіонів та посилення їхнього економічного потенціалу. Важливим чинником економічного зростання є інвестиції. Для України, яка переживає період виходу з кризового стану, особливо важливим та актуальним є питання залучення іноземних інвестицій, оскільки вони мають вагомий вплив на економічний розвиток країни. Проте найбільшій деградації в Україні на сьогодні зазнає інвестиційна діяльність. Погіршення інвестиційного клімату, можливостей бюджетів усіх рівнів, зниження ділової активності суб'єктів господарювання призвели до складного стану інвестиційної сфери. Одним із показників, що відображає стабільний економічний розвиток окремих галузей економіки, а також економіки країни загалом є інвестиційна привабливість регіонів.

Питання інвестиційної привабливості регіонів, які в Україні мають економічні характеристики, що суттєво відрізняються, і сьогодні залишаються актуальними. Різні підходи до визначення понять інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості призводять до появи непорівнянних між собою показників, до того ж обмежених офіційною статистикою. Практично відсутнє регіональне законодавство, прослідковується епізодичність моніторингу показників, що призводить до неможливості обґрунтування реального інвестиційного клімату та можливостей залучення інвестицій у регіональну економіку. Спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення інвестицій у регіони України. Те спрямування прямих іноземних інвестицій та капітальних інвестицій у регіональному розрізі, що має місце сьогодні, не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення розриву в їхньому розвитку.

Дослідження проблеми та вивчення питань інвестиційної привабливості регіонів України сьогодні набуває особливої актуальності. Теоретичним і практичним аспектам інвестиційної привабливості регіонів присвятили значну кількість праць провідні вітчизняні і зарубіжні дослідники, серед них: Мамонова К. М., Носова О.В., Іщук С.О., Кулініч Т.В., Орехова Т. В., Б. М. Данилишин та ін. Однак багато проблем теоретичного та практичного характеру у цій сфері залишаються невирішеними, що зумовлює потребу в проведенні додаткових наукових досліджень.

Мета – дослідження теоретико-методологічних основ оцінювання інвестиційної привабливості регіону та розробка пропозиції щодо покращення інвестиційної привабливості Одеської області.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність та ознаки інвестиційної привабливості регіону;
- розглянути принципи державної інвестиційної політики та її роль у регіональному розвитку;
- охарактеризувати методи оцінювання інвестиційної привабливості регіону;
- проаналізувати сучасний стан Одеської області;
- надати оцінку динаміці та структурі інвестицій в Одеській області;
- проаналізувати місце Одеської області в рейтингах інвестиційної привабливості регіонів держави;

- проаналізувати інвестиційну привабливість районів Одеської області;
- запропонувати шляхи залучення інвестицій в Одеську область;
- визначити прогностичні перспективи інвестиційної привабливості регіону.

Об'єкт дослідження – процес оцінки інвестиційної привабливості Одеського регіону.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні та методичні основи оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

Методи дослідження. У роботі застосовано метод теоретичного узагальнення та синтезу – для дослідження теоретичних засад оцінювання інвестиційної привабливості регіону; метод порівняльного аналізу, угруповань – для оцінювання інвестиційної привабливості регіону та районів Одеської області. Проведено факторний аналіз інвестиційної ситуації регіону для встановлення причин його змін у періоді, що аналізується.

Розрахунки інвестиційної привабливості регіону та прогноз були розроблені за допомогою «Excel».

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження слугували дані, надані Інститутом проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України, нормативно-законодавчі документи, офіційні статистичні дані щодо соціально-економічного розвитку Одеської області та інвестиційної діяльності регіону, інформація з Інтернет-джерел.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань) та 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 11 таблиць та 13 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлено 1 статтю: Ніколаєв І.С. Інвестиційна привабливість Одеської області / І.С. Ніколаєв // Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). – Одеса: Ротапринт, 2017. – С. 31-32.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону**» розглянуто поняття інвестиційної привабливості регіону, економічну сутність та принципи державної інвестиційної політики, її роль у регіональному розвитку, методи оцінювання інвестиційної привабливості регіону.

У другому розділі «**Аналітична оцінка інвестиційної привабливості Одеської області**» проаналізовано сучасний стан регіону, динаміка та структура інвестицій в Одеській області, та місце Одеської області в рейтингах інвестиційної привабливості регіонів держави.

У третьому розділі «**Шляхи підвищення інвестиційної привабливості Одеської області**» запропоновані шляхи залучення інвестицій в Одеську область та спрогнозовано інвестиційну привабливість регіону.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки, основні з яких такі.

1. Інвестиційна привабливість регіону є ключовим елементом у сучасних інвестиційних процесах, що в свою чергу створює передумови для її поглибленого вивчення. Інвестиційна привабливість регіонів сприймається як узагальнююча характеристика окремих регіонів з точки зору ефективності здійснення в них інвестиційних вкладень.

2. Комплекс економічно зважених заходів держави, спрямованих на управління інвестиційними процесами в напрямках удосконалення нормативно-правової бази, стимулювання нарощування інвестиційних ресурсів підприємств і домогосподарств, підвищення інвестиційної привабливості територій, збільшення обсягів інвестування, реалізації узгоджених проектів та програм з цілями, що продукуватимуть отримання прибутку (доходу) та (або) досягнення соціального ефекту поєднує поняття державна інвестиційна політика.

3. Відсутність єдиного загальноприйнятого визначення інвестиційної привабливості та чітко визначених її критеріїв є причиною існування значної кількості метрологічних підходів до оцінки інвестиційної привабливості. У цілому оцінка інвестиційної привабливості регіону - це процес визначення суб'єктивного сприйняття інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику регіону потенційним інвестором, в ході якого показники об'єкта оцінки співвідносяться з обраною базою порівняння.

4. Одеська область розташована на крайньому південному заході України. Головна особливість економіко-географічного розташування області – її приморське та прикордонне положення. На сьогоднішній день в області є 26 сільських районів, 19 міст (3,9% міст України), у тому числі 7 – обласного підпорядкування, 12 – районного; 33 селища міського типу; 1139 сільські населені пункти. Населення області багатонаціональне. В області функціонує 110 промислових підприємств. Головною галуззю економіки регіону є транспорт. Значну роль у структурі народногосподарського комплексу України та південного економічного району відіграє промисловість регіону. Сільське господарство – одна з основних по обсягу виробництва і зайнятості трудових ресурсів галузь матеріального виробництва. Область має достатньо великий потенціал для розвитку та залучення інвестицій, як з боку національних інвесторів, так і іноземних.

5. Найбільші обсяги капітальних інвестицій освоєно в галузях: транспорт, складське господарство, поштова, кур'єрська діяльність. За обсягами прямих іноземних інвестицій Одеська область посіла 6 місце серед інших регіонів країни. В структурі іноземних інвестицій велику долю інвестицій займає одна країна – Кіпр. Інвестиції нерівномірно розподілені по території області.

6. Серед регіонів України Одеська область займає достатньо конкурентоспроможне положення. За дослідженнями фонду «Ефективне управління» за методологією Всесвітнього економічного форуму, що передбачає розрахунок Індексу конкурентоспроможності для країн світу, Одеська область піднімається з 8 місця на 3 в 2016. Це має не мале значення для подальшого розвитку області. За даними рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України,

який на замовлення держави складає Київський міжнародний інститут соціології та Інститут економічних досліджень та політичних консультацій Одеська область займає 3 місце серед регіонів України.

7. Оцінивши інвестиційну привабливість районів Одеської області методом індексів, до яких входить: зведений інтегральний індекс роздрібного товарообігу, зведений інтегральний індекс фінансового потенціалу, зведений інтегральний індекс споживчого ринку, зведений інтегральний індекс інвестиційної привабливості, зведений інтегральний індекс комерційної інфраструктури та в результаті - зведений інтегральний індекс інвестиційних переваг районів бачимо, що найбільш інвестиційно-привабливими є такі райони: Комінтернівський, Біляївський, Овідіопольський, Ширяївський та Білгород – Дністровський (значення інвестиційної привабливості 0,5196, 0,3845; 0,3249; 0,2803; 0,2452;). Найменш привабливі райони – Тарутинський, Фрунзівський, Іванівський, Саратський, Красноокнянський (значення інвестиційної привабливості 0,1374; 0,1358; 0,1276; 0,1254; 0,0958).

8. Інвестиційний клімат у найбільш інвестиційно-привабливих районах Одеської області характеризується високим соціально-економічним потенціалом за рахунок розвитку промислового виробництва, а так само найбільшому рівнем урбанізація населення й забезпеченістю кваліфікованими кадрами. Райони мають досить високу ємність ринків споживчих товарів і факторів виробництва. Найбільш кращими для інвестування є основні галузі промислового виробництва, житлове будівництво, транспорт і зв'язок, торгівля, побутове обслуговування, медицина й страхування.

Діяльність інвесторів у найменш привабливих районах не відрізняється високою активністю у зв'язку з несприятливим інвестиційним кліматом і низькою ефективністю інвестиційних проектів.

З метою підвищення інвестиційної привабливості Одеської області необхідно: створення інвестиційного продукту, підготовка інвестиційних проектів та пропозицій; підтримка і моніторинг інвестиційної діяльності; залучення зовнішніх фінансових потоків та матеріальних ресурсів; інвестиційне забезпечення розвитку і розширення регіонального господарського комплексу, модернізація його інфраструктури.

9. Для покращення інвестиційної привабливості Одеського регіону треба розробити та удосконалити систему заходів та програм, а саме: концентрувати наявні ресурси у пріоритетних галузях економіки з наступною їхньою трансформацією в інвестиції і, завдяки цьому, створити умови для економічного зростання; інвестування в людський капітал, підвищенню ступеня кваліфікації працівників; забезпечити прозорості прийняття інвестиційних проектів у сфері місцевого виробництва, сервісу, нерухомості й сільського господарства; переглянути фінансово - кредитну систему для іноземних інвесторів; удосконалити законодавчу базу в області інвестування; удосконалити маркетингові технології, що використовують агенції для впливу на бренд-імідж та появу зацікавленості у потенційного інвестора.

10. Реалізація запропонованих заходів з підвищення інвестиційної привабливості Одеської області сприятиме росту ВРП регіону. У 2017 році ВРП Одеського регіону складе 9149,4 млн.грн. Позитивні результати спостерігались в

реалізації промислової продукції та торгівельному балансі. Так за даними прогнозу у 2017 році підприємства Одеської області реалізують промислової продукції на суму 80871,1 млн.грн. У 2018 році регіон реалізує промислової продукції на 106775,2 млн.грн.

АНОТАЦІЯ

Ніколаєв Ілля Сергійович, «Оцінка інвестиційної привабливості регіону (на прикладі Одеської області)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». - Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018 рік

У роботі розглядаються теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону; принципи державної інвестиційної політики та її роль у регіональному розвитку; охарактеризовано методи оцінювання інвестиційної привабливості регіону. Проаналізовано сучасний стан Одеської області, охарактеризовано динаміку та структуру інвестицій в Одеській області та визначено місце Одеської області в рейтингах інвестиційної привабливості регіонів держави. За результатами аналізу інвестиційної привабливості районів Одеської області запропоновано шляхи залучення інвестицій в регіон та визначено прогностичні перспективи щодо інвестиційної привабливості регіону.

Ключеві слова: оцінювання, інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційна політика, регіон, рейтинг.

ANNOTATION

Nikolayev Ilya Sergeevich, «Evaluating investment attractiveness of the region (on the example of the Odessa region)»

Thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”. – Odessa National University of Economics. – Odessa, 2018

The paper considers the theoretical basis of evaluating investment attractiveness of region; the principles of state investment policy and its role in regional development as well as methods of evaluating the investment attractiveness of the region. Author analyzes the current state of the Odessa region, characterizes the dynamics and structure of investments in the Odessa region and determines the place of the Odessa region in the ratings of investment attractiveness of the state regions. Author proposes the ways of attracting investments into the region. It also predicts prospects for investment attractiveness of the region.

Key words: evaluation, investment, investment attractiveness, investment policy, region, rating.